

**NON.
NO.
NEIN.**

Say No!
Stop
violence
against
women

Naisiin kohdistuva väkivalta perustuu naisten epätasa-arvoiseen asemaan yhteiskunnassa. Se heijastaa naisten ja miesten epätasaisesti jakautunutta yhteiskunnallista, poliittista ja taloudellista valtaa. Naisiin kohdistuva väkivalta on yksi yleisimmistä ihmisoikeusrikkomuksista ja syrjinnän muodoista. Se aiheuttaa tai voi aiheuttaa uhrille fyysistä, seksuaalista, psyykkistä tai taloudellista vahinkoa tai kärsimystä ⁽¹⁾. Se loukkaa naisten ihmisarvoa ja koskemattomuutta sekä vahingoittaa vakavasti perheitä, yhteisöitä ja yhteiskuntaa. EU:ssa arviolta joka kolmas 15 vuotta täyttänyt nainen (61 miljoonaa naista 185 miljoonasta) on kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa tai molempia ⁽²⁾.

Naisiin kohdistuvan väkivallan todellista laajuutta on vaikea arvioida, sillä uhrin leimautuminen on yhä yleistä ja vain murto-osasta tapauksista ilmoitetaan viranomaisille. Suomessa 94 prosenttia väestöstä luottaa poliisiin. Tämä luku on merkittävästi suurempi kuin EU:ssa yleensä (hieman yli 70 %) ⁽³⁾.

Euroopan tasa-arvoinstituutin (EIGE) vuoden 2015 tasa-arvoindeksi osoittaa, että kynnys ilmoittaa väkivallasta on sitä matalampi, mitä enemmän oikeuslaitokseen luotetaan ⁽⁴⁾. Suomessa arviolta 47 prosenttia naisista on kokenut väkivaltaa. Tämä on suurempi määrä kuin EU:ssa yleensä ⁽⁵⁾.

Euroopan tasa-arvoinstituutti (EIGE) on arvioinut, että naisiin kohdistuvan perheväkivallan kustannukset voivat olla Suomessa jopa 1,2 miljardia euroa vuodessa. Tämä luku perustuu laskentamenetelmään, jota EIGE käytti vuonna 2014 käynnistetyssä tutkimuksessa ⁽⁶⁾. Jäsenvaltioilla on mahdollisuus toisintaa tutkimus kansallisesti. Viro teki näin vuonna 2016 ⁽⁷⁾.

Lukuja:

- Euroopan unionin perusoikeusviraston vuonna 2014 tekemän tutkimuksen mukaan Suomessa 15 vuotta täyttäneistä naisista
  - 47 prosenttia oli kokenut fyysistä ja/tai seksuaalista väkivaltaa
  - 24 prosenttia oli kokenut vainoa
  - 71 prosenttia oli kokenut seksuaalista häirintää⁽⁸⁾.
- Euroopan yhteisöjen tilastotoimiston mukaan vuosina 2010–2012 Suomessa arviolta 1,4 ihmistä 100 000:ta ihmistä kohden on joutunut ihmiskaupan uhriksi⁽⁹⁾.

Kun luottamus poliisiin on alhainen, uhrin todennäköisyys ilmoittaa väkivallasta.

Onko naisiin kohdistuva väkivalta rikos Suomessa?

Suomessa ei ole naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevaa lakia, mutta monet väkivallan muodot on kriminalisoitu.

Suomen laki määrittelee raiskauksen rangaistavaksi teoksi. "Joka pakottaa toisen sukupuoliyhteyteen käyttämällä henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai uhkaamalla käyttää sellaista väkivaltaa, on tuomittava raiskauksesta vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi."⁽¹⁰⁾

Perheväkivalta ei Suomessa muodosta omaa rikosnimikettään, mutta naisiin kohdistuva väkivalta ja perheväkivalta luokitellaan pahoinpitelyksi tai törkeäksi pahoinpitelyksi. Vuodesta 2011 alkaen syyttäjä on voinut nostaa syytteen lievistä pahoinpitelystä, jos teko on kohdistunut tekijän aviopuolisoon tai entiseen aviopuolisoon⁽¹¹⁾.

Vainoaminen kriminalisoitiin ja uusi seksuaalista ahdistelua koskeva säännös lisättiin rikoslakiin vuonna 2014.

Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentäminen Suomessa

Suomen hallitus laati vuonna 2010 *Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelman* vuosiksi 2010–2015⁽¹²⁾. Tämä kansallinen toimintasuunnitelma noudattaa YK:n naisiin kohdistuvan väkivallan määritelmää. Määritelmä kattaa kaiken väkivallan, joka perustuu uhrin naissukupuoleen ja aiheuttaa tai voi aiheuttaa uhrille fyysistä, seksuaalista tai psyykkistä vahinkoa tai kärsimystä. Se kattaa väkivallalla uhkaamisen, pakottamisen ja mielivaltaisen vapauden riistämisen riippumatta siitä, onko teko tapahtunut julkisessa vai yksityisessä elämässä⁽¹³⁾.

Elokuussa 2012 Suomessa tuli voimaan kansallinen toimintasuunnitelma, joka pyrkii ennalta ehkäisemään naisten sukuelinten silpomista⁽¹⁴⁾.

Hyvät käytännöt viitoittavat tietä

Hallitus on ollut tammikuusta 2015 lähtien turvakotien pääasiallinen rahoittaja. Vuonna 2017 valtion rahoitus ja turvakotien määrä kasvavat merkittävästi. Uuden lain ansiosta uhreilta ei veloiteta maksuja. Turvakotipaikkojen lisääminen on osa toimintaohjelmaa, joka toteuttaa Euroopan neuvoston yleissopimusta naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta⁽¹⁵⁾.

Suomessa on vuonna 2016 perheväkivaltaa kokeville aikuisille naisille ja miehille sekä lapsille 19 turvakotia, joissa oli yhteensä 118 perhepaikkaa. Turvakoteja ei ole tarkoitettu pelkästään naisille, mutta valtaosa palvelun käyttäjistä on kuitenkin naisia (vuonna 2014 vain 2,5 prosenttia turvakodissa asuvista oli miehiä)⁽¹⁶⁾.

Suomi on allekirjoittanut Euroopan neuvoston yleissopimuksen naiseen kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin sopimuksen) 11.5.2011 sekä ratifoinut sen 17.4.2015⁽¹⁷⁾. Istanbulin sopimus on maailman kattavin naiseen kohdistuvaa väkivaltaa koskeva kansainvälinen sopimus.

Naisten ja tyttöjen suojeleminen

Suomessa perheväkivaltaa kohdanneet naiset voivat hakea erilaisia suojelumääräyksiä, kuten välitöntä lähestymiskieltoa. Äidit voivat lisäksi hakea suojelumääräystä alaikäisille lapsilleen⁽¹⁸⁾.

Suomessa on käytössä moniammatilliseen yhteistyöhön perustuva MARAK-riskinarviointimenetelmä. Se pyrkii ehkäisemään riskiä tulla surmatuksi tilanteissa, joissa perheväkivallan riski on korkea. Riskinarviointiin lisäksi menetelmään kuuluu suojelutoimien suunnittelu ja seuranta. Vuonna 2016 Suomessa on käytössä 31 MARAK-menetelmää⁽¹⁹⁾.

Suomessa saatavilla oleva apu

Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos julkaisi alkuvuodesta 2016 kansalliset ohjeet seksuaalisen väkivallan uhrien auttamiseksi. Aluesairaalat laativat paikallisia hoitopolkuja, joilla taataan sujuva ja katkeamaton hoitoketju sekä parannetaan palveluiden johdonmukaisuutta ja yhtenäisyyttä kansallisella tasolla. Hoitopolkuun sisältyy uhrin rikostekninen tutkimus, joka toteutetaan kansallisen protokollan mukaan, sekä fyysisen ja psyykkisen hoidon ja tukipalvelujen tarjoaminen. Lisäksi varmistetaan, että uhrille on tarjolla oikeusapua. Hoitopolussa yhdistyvät julkiset palvelut ja kolmannen sektorin palvelut. Vuoden 2016 lopussa puolessa Suomen sairaanhoidopiireistä on käytössä seksuaalisen väkivallan uhrien hoitopolku tai tällaisen hoitopolun laatiminen on aloitettu.

Suomessa toimii kansalaisjärjestöperiaatteella yksi raiskausriisikeskus, joka ylläpitää tukipuhelinta ja tarjoaa oikeudellista neuvontaa sekä henkilökohtaista apua Helsingin ja Jyväskylän alueilla. Palvelu on suunnattu äskettäin tai aiemmin seksuaalisen väkivallan uhriksi joutuneille⁽²⁰⁾.

Suomessa avataan vuonna 2017 ensimmäinen sairaalassa toimiva lähetekeskus seksuaalisen väkivallan uhreille. Keskuksesta tehdään lääketieteellisiä ja rikosteknisiä tutkimuksia ja tarjotaan traumatukea ja neuvontaa äskettäin seksuaalisen väkivallan uhriksi joutuneille.

Monika-tukipuhelin on tarkoitettu erityisesti naisille, jotka kuuluvat johonkin etniseen, kulttuuriseen tai kielelliseen vähemmistöön eivätkä puhu suomea. Naisten Mona-kodin yhteydessä toimiva tukipuhelin auttaa maahanmuuttajanaaisia ja -lapsia, jotka ovat kokeneet väkivaltaa tai sen uhkaa⁽²¹⁾.

Suomessa on perheväkivallan uhreille naisille ja lapsille 19 turvakotia, joissa on yhteensä 118 paikkaa⁽²²⁾.

Tukipuhelin

Suomen uusi kansallinen perheväkivaltaa ja naiseen kohdistuvaa väkivaltaa koskeva tukipuhelin (080 005 005) avataan vuoden 2016 lopussa. Tukipuhelin on maksuton ja auki jokaisena viikonpäivänä ympäri vuorokauden⁽²³⁾.

Tällä hetkellä Suomessa on kansallinen naisten linja (0800 02400), joka on maksuton. Aukioloajat ja kielet ovat seuraavat:

suomi: Arkisin klo 16.00–20.00.
Viikonloppuisin klo 12.00–16.00.

englanti: Perjantaisin klo 6.00–20.00.

ruotsi: Keskiviikkoisin klo 16.00–20.00⁽²⁴⁾.

Loppuviitteet

- (¹) Euroopan neuvosto (2011). *Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä sen perustelut*. Euroopan neuvoston sopimussarja nro 210.
- (²) Euroopan unionin perusoikeusvirasto (2014). *EU:n laajuinen tutkimus naisiin kohdistuvasta väkivallasta Tutkimustulokset lyhyesti*. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.
- (³) Euroopan komissio (2016). *Eurobarometri*. Saatavilla osoitteessa: <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/Chart/getChart/themeKy/18/groupKy/88>
- (⁴) Euroopan tasa-arvoinstituutti (2013). *Tasa-arvoindeksiraportti*. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg. Saatavilla osoitteessa: <http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/Gender-Equality-Index-Report.pdf>.
- (⁵) Sama. EU:ssa ilmoitetun väkivallan määrä on 33 prosenttia.
- (⁶) Euroopan tasa-arvoinstituutti (2014). *Sukupuoliperusteisen väkivallan kustannusten arviointi Euroopan unionissa*. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.
- (⁷) Perheväkivallan aiheuttamat kustannukset Virossa: https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Sotsiaal/Norra/vagivalla_hind.pdf
- (⁸) Euroopan unionin perusoikeusvirasto (2014). *EU:n laajuinen tutkimus naisiin kohdistuvasta väkivallasta: Tutkimustulokset lyhyesti*. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg.
- (⁹) Eurostat (2015). Ihmiskauppa, s. 23. Saatavilla osoitteessa: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/eurostat_report_on_trafficking_in_human_beings_-_2015_edition.pdf.
- (¹⁰) Rikoslain 20 luvun 1 §, Raikaus (509/2014).
- (¹¹) Suomen rikoslain 21 luvun 16 §, Syyteoikeus (441/2011).
- (¹²) Naisiin kohdistuvan väkivallan torjumista koskeva toimintasuunnitelma. <https://www.julkari.fi/handle/10024/112432>
- (¹³) Sama.
- (¹⁴) <http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/eige-report-fgm-in-the-eu-and-croatia.pdf>, s 51.
- (¹⁵) <http://www.nikk.no/en/news/methods-to-prevent-domestic-violence-not-always-used>.
- (¹⁶) WAVE-raportti 2015, s. 22. http://files.wave-network.org/researchreports/WAVE_Report_2015.pdf.
- (¹⁷) https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/210/signatures?p_auth=j0WpqY2l.
- (¹⁸) WAVE-raportti 2015, s. 86. http://files.wave-network.org/researchreports/WAVE_Report_2015.pdf; <http://poems-project.com/wp-content/uploads/2015/02/Finland-final.pdf>.
- (¹⁹) Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön antama luku.
- (²⁰) <http://www.tukinainen.fi>
- (²¹) WAVE-raportti 2015, s. 22.
- (²²) Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) pitää yllä tätä palvelua, ja sen puhelinnumero ja verkkosivu julkaistaan todennäköisesti joulukuun 2016 aikana. Palvelu pyritään saamaan käyntiin ennen joulua, sillä perheväkivaltateema nousee aina pyhien aikana esille. Rahoitus on tarkoitettu kerätä rikosuhrimaksulla, joka kerätään rikoksen tekijöiltä. Maksun suuruus riippuu rikoksen vakavuudesta. <http://www.hs.fi/kotimaa/a1476498155400>
- (²³) Sama, s. 92.
- (²⁴) <https://www.naistenlinja.fi/en/>.

Euroopan tasa-arvoinstituutti (EIGE)

Euroopan tasa-arvoinstituutti (EIGE) on EU:n sukupuolten välistä tasa-arvoa edistävä tietokeskus. EIGE tarjoaa poliittisille päättäjille ja viranomaisille erityisasiantuntemusta sekä vertailukelpoista ja luotettavaa tietoa sukupuolten välisestä tasa-arvosta Euroopassa. EIGE:n visio on tasa-arvoinen Eurooppa.

Euroopan tasa-arvoinstituutti (EIGE)
Gedimino pr. 16 LT-01103
Vilnius
LIETUVA/LITHUANIA
P. +370 52157444
Sähköposti: eige.sec@eige.europa.eu

Lisätietoja:

- <http://eige.europa.eu>
- <http://www.twitter.com/eurogender>
- <http://www.facebook.com/eige.europa.eu>
- <http://www.youtube.com/eurogender>
- <http://eurogender.eige.europa.eu>

